

Kárpáti József (1930–2014)

2014. május 9-én, életének 85. évében hunyt el Kárpáti József orgonaművész.

1930. május 4-én született Újpesten. 1948-tól volt hallgatója a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola egyházzenei és orgona tanszakának, ahol többek között Bárdos Lajos, Farkas Ferenc, Gergely Ferenc, Harmat Artúr, Járdányi Pál, Kodály Zoltán, Pécsi Sebestyén és Werner Alajos voltak tanárai. Főiskolai évei alatt részt vett Vaszy Viktor karmesterképző mesteriskoláján.

1957-ben szerzett orgonaművész-tanári oklevelet, és ugyanabban az évben —a budapesti zeneiskolai orgonaoktatást elindítva— orgonaosztályt szervezett a Fővárosi Zeneiskolák Szervezete akkori 3. számú zeneiskolájában (a jelenlegi II. kerületi Járdányi Pál Zeneiskolában). Az oktatáshoz itt kezdetben egy két-manuális-pedálos harmónium állt rendelkezésére, melynek nyelvsípjai a nagy igénybevétel miatt gyakran eltörték, és folytonos cserére szorultak. Kárpátinak e gyakori javítások szolgáltak ürügyül ahhoz, hogy —az akkori egyházzenei iskolai vezetés zenei tájékozatlanságát kihasználva— úgymond „tartósabb, ajaksípokra cseréltesse a nyelvsípjokat”, azaz egy (kezdetben multiplex) orgonát készíttessen a harmónium helyébe. Az iskolában 48 éven keresztül vezette az orgona tanszakot, s 1968–74-ig a zeneiskola igazgatóhelyettese is volt. Számos tanítványa végzett orgonaművészként a Zeneművészeti Főiskolán; közülük sokan közvetlenül az alapfokú oktatásból kerültek a Zeneakadémiára, s szereztek hazai és nemzetközi hírnevet is. Tanári tapasztalatai alapján orgonáskönyvet is szerkesztett kezdő orgonisták számára. 1992-től haláláig a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola, majd Egyetem Egyházzene Tanszékén is tanított orgonajátékot.

1949-től vezetett egyházi és világi énekkarokat, melyek sok fesztiválon, versenyen, egyéb rendezvényeken szerepeltek sikerrel. Több budapesti templom zenei életének volt a vezetője; 1948 és 1961 között a budapesti Béke téri katolikus templom, majd az 1960-as években a budapest-zuglói Páduai Szent Antal-templom karnagyaként működött, 1986-tól haláláig pedig a budapesti Batthyány téri Szent Anna-plébániatemplom orgonaművésze, karnagya és egyházzenei igazgatója volt.

Kárpáti József rendszeresen koncertezett Magyarországon és Európa szinte valamennyi országában. Orgonatervezői munkássága is elismerést hozott számára. 2000-ben orgonaművészi, tanári és egyházzenei tevékenységéért a Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztje kitüntetését kapta.

Az elhunyttól tanítványai, barátai, tisztelői 2014. május 27-én, kedden 13 órakor a budapest-felsővízvárosi Szent Anna-templomban vehettek búcsút. A Székely János segédpüspök vezetésével bemutatott gyászmisén a Zeneakadémia Egyházzene Tanszékének és a Szent Anna-templomnak kórusa működött közre. A temetési liturgián a tanítványok, barátok nevében Lantos István zongoraművész, a kollégák és az Egyházzene Tanszék képviselőjében Baróti

István orgonaművész, az OMCE nevében Tardy László társelnök köszönt el az elhunyttól, végül a templom plébánosa, Jánosa Domokos mondott búcsúztatót. Hamvait a templom urnatemetőjében helyezték örök nyugalomra.

Baróti István búcsúbeszéde

Amit megszoktunk, a „Jóska” nevet, megszólításként többé nem használhatjuk. Emlékeinkből idézzük elő azt a személyt, akit ez a név rejtett. Minden emberélet rejtély, ő azonban megismerkedésünktől kezdve nyitogatta magát. Emlékszem, 1958-at írtunk, amikor diplomáját megszerezte. Polgári nevén Kárpáti József, végzettsége okán pedig orgonaművész-tanár. Így tiszteltük, így szerettük, így találkoztunk vele legtöbbször. Rafinált ötletességgel hívta életre a II. kerületi zeneiskolában az orgonatanaszakot — tehát ő volt az alapítója. Egy évvel később megkeresett engem, hogy rádiófelvételén a pesti ferences templomban regisztráljak és lapozzak neki. Tehát keresett egy kollégát: ilyen kollegiális ember volt. Kivételes volt az a művészi hozzáállás, amellyel Liszt „Weinen, Klagen...” című művét fölvette rádióra. Emlékezetes marad az a lelkesedés és az a belehelyezkedés, beleézés, amellyel a műhöz közelített. Még ma is — halványan ugyan, de — fülemben cseng a műnek egyik részlete, amelyet egy mély fekvésű dallamban, annak az orgonának egy jellegzetes regiszterén, a dulcián 8'-on játszott. Ma én is ugyanígy játszom ezt a helyet ebben a műben. Mintha egész életére előrevetítette volna a műhöz alkalmazott koráldallam gondolatát: „Amit Isten téssen, jól van téve” — ez a Liszt-mű vége.

Öt évtized után merek szólni mint Jóska legöregebb tanárkollégája, akivel kezdettől fogva a Mártírok úti zeneiskolában, mai nevén Járdányi Pál Zeneiskolában együtt tanítottunk; negyven éven át; ő hétfő délelőtt, én hétfő délután. Egymás kezébe adtuk a kilincset. Az őáltala gyarapított létszám ellátására vállalkoztunk. Az évtizedek alatt Jóskának több mint 400 tanítványa volt. Ez kiderült abból az évkönyvből, amelyben összegyűjtöttük, hogy kik tanultak nálunk. Előttem Lantos István például mint zeneakadémiai rektor is megszólalhatott itt. Többen orgonaművészek lettek és tanárok, más iskolában tanítanak. Jóska nemcsak orgonaművész volt, hanem olyan tanár is, aki minden növendékét gazdagította azzal a tudással és felismeréssel, hogy a műhöz, amelyet éppen tanít vagy amelyet a növendék tanult, hogyan kell hozzáállni, lássa meg a műnek a mélységét, szépségét, s azt épségben tudja megszólaltatni. — Gyászoljuk őt, akik együtt tanítottunk vele: a tanári kar, a tanárkollégái, a zeneiskola növendékei. Jóska mint egyházzeneész, templomi orgonista tanított a Zeneakadémia Egyházzene Tanszakán, s így énekeltek most az ő gyázmiséjén az Egyházzenei Tanszak növendékei. Együtt emlékezünk rá, együtt gyászoljuk.

Jóska mindenért tudott rajongani. Az orgonáért, az orgonistákért. Egy fiatal orgonista éppúgy lelkesítette őt, mint a saját művészete, mert azt érezte meg ezekben az ifjakban, hogy van utánpótlás. Az említett 400 növendék mind az ő munkáját dicséri. Szép emléket hagyott maga után. Van, aki tanár úrnak